

[Helge Larsen.]

boligbehov ud over den akutte bolignød, fordi mange finder deres bolig utilstrækkelig, eller fordi de bor i saneringsmodne ejendomme. Alene tallet for saneringsmodne lejligheder er vel omkring et halvt hundrede tusinde, og lægger man så hertil, at de store årgange fra 40'erne nu snart har nået den alder, hvor de gifter sig, og at antallet af nye familier, der kræver bolig, vil blive større årligt i de kommende 10 år, kan vi ganske givet regne med et væsentligt boligbehov lang tid fremad, et boligbehov, der betyder, at vi ikke alene skal opretholde en årlig boligproduktion som den nuværende på 35.000 boliger årligt, men også må øge den ganske betydeligt.

Et af de første skridt for at nå dette må være en afvikling af igangsættelsesstoppet. Der er for mig ikke tvivl om, at dette igangsættelsesstop i de store byområder har været rigtigt. Det har betydet, at der ikke igangsættes mere byggeri, end der kunne færdiggøres i rimelig tid. Uden igangsættelsesstop ville vi have haft en længere færdiggørelsesperiode og dermed også et dyrere byggeri. Men det er også klart, at igangsættelsesstoppet betyder, at byggeriet i det lange løb vil flytte hen, hvor der intet stop er, og derved får vi et byggeri, hvor der ikke er det mest presserende behov for nye boliger. Det er den situation, vi er nået til nu, og alene af den grund må igangsættelsesstoppet afvikles, rent bortset fra at en sådan restriktion naturligvis i sig selv ikke er ønskværdig.

Det radikale venstre kan tænke sig igangsættelsesstoppet afviklet på den måde, at man frit kan gå i gang med parcelhus- og etagebyggeri af god og moderne standard, men uden luksuspræg, f.eks. sådan at parcelhuse under en vis pris og etagebyggeri, der kan lejes ud under en bestemt m²-pris, ikke skulle kræve igangsættelsestilladelse, medens derimod dyrere byggeri stadig væk måtte gøre det. Derved ville man, tror jeg, flytte hovedvægten i byggeriet over på det gode og billigere byggeri, den form, som der navnlig er behov for, og som de unge har rimelig udsigt til at kunne magte økonomisk.

Det ville vel også lette finansieringen af et større byggeri, hvis man øger kravet om egenkapital, enten det så drejer sig om par-

celhusbyggeri eller etagebyggeri. Vi er vist det land i Europa, der kræver den mindste egenkapital af bygherrerne. Boligforeningerne vil jo igennem en omprioritering af deres ældre ejendomme givet kunne skaffe kapital, og for den private byggherre, navnlig for de unge, vil en begunstigelse af opsparing til egen bolig kunne løse problemet. De unge har jo i dag så gode indkomster, at de vil kunne præstere en sådan opsparing enten til eget hus eller til indskud i lejlighed; og mon ikke banker og sparekasser kunne være interesseret i at formidle en sådan formålsbestemt opsparing? Dog skal der naturligvis tilføjes, at der vil være folk med så små indkomster, at de ikke kan magte en sådan opsparing og ikke kan klare den fornødne egenkapital, og til disse mindrebemidlede må der naturligvis være et virkelig socialt boligbyggeri med lempelige vilkår.

Jeg tror, at en afvikling af igangsættelsesstoppet og større egenkapital i byggeriet vil øge mulighederne for et større byggeri, men samtidig er det også nødvendigt med en større byggekapalet, og det vil sige både flere bygningsarbejdere og mere industrielt byggeri. Der hersker hos nogle en fornemmelse af, at dette vil betyde ringere vilkår for de håndværksmestre og bygningsarbejdere, vi har i dag, men det er ikke rigtigt.

Målet må jo være ikke bare at bygge så meget, som vi gør i dag, og det er fuld udnyttelse af kapaciteten og af det mandskab, vi har, men at bygge mere, og det lader sig kun gøre ved fortsat at holde alle håndværkere og bygningsarbejdere i sving og samtidig at få flere i gang. Det må være muligt at få flere af vore ikke-faglærte arbejdere oplært i byggeriet. Gamle fordomme af branchemæssig og faglig art hos mestre og arbejdere må ikke kunne hindre en sådan udvikling. Det gælder jo en større årlig produktion af boliger i lang tid, ikke en korttidsforanstaltning, man kunne være betænkelig ved.

Endelig må en rationalisering af byggeriet fortsættes, og branche- og fagfordomme må også her kunne kastes bort. Der går jo ingen beskæftigelse fra nogen ved et større byggeri, tværtimod, og de mindre håndværksmestre kan udmærket være med i rationaliseringen. Det har de vist gennem samarbejde, der gør